

Abdullah bin Abdul Muttalib
RAMAZAN

HOSEIN SELAMI
RAMAZAN



Book cover design by *Abdullah bin Abdul Muttalib*
© *Abdullah bin Abdul Muttalib* 2010. All rights reserved.



Rahmet, Bereket ve Huzur Mevsimi

RAMAZAN



içindekiler

ED TÖR'DEN	3
KAOS VE RAMAZANLAŞAN RUHLAR	4
DERSAADET RAMAZANLARI	9
SUYUN ÖTESİNDE RAMAZAN	14
ORUÇLUNUN DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR	22
M S G B RAMAZAN	25
AH O ESKİ MEYEN RAMAZANLAR	28
HAYATIN HER ALANINDA ORUÇ	30
UNUTULAN BİR SÜNNET: 'T KÂF	32
HADİSLERDE BAYRAM KUTLAMALARI	33
RAMAZAN İNFAK MEVSİMİ	36
HADİSLERLE ORUÇ	38
ŞERH	43
RAMAZAN FOLKLORUNDAN RAMAZAN OTOKRATİĞİNE	44
RAMAZAN'DA NE YAPILMAZ?	46



Copyright © Rehber Yayınları, 2007
Bu eserin tüm yayın hakları Işık Ltd. Şti.'ne aittir. Eserde yer alan metin ve resimlerin Işık Ltd. Şti.'nin önceden yazılı izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

YAYIN YÖNETMENİ

Dr. Faruk VURAL

YAYIN EDITÖRÜ

Ali BUDAK

Ömer ÇETİNKAYA

GÖRSEL YÖNETMEN

Engin ÇİFTÇİ

GRAFİK TASARIM

Sinan ÖZDEMİR

Şaban KALYONCU

TASHİH

Ahmet ÖZDEMİR

YAYIN VE İLETİŞİM ADRESİ

Emniyet Mah. Huzur Sk. No: 5 P.K. 72

Üsküdar- İSTANBUL

Tel: 0-216 318 10 00

Faks: 0-216 422 41 40

BASILDIĞI YER

Çağlayan A.Ş. Gazemir/ZMİR

Tel: 0 232 252 20 97

Faks: 0 232 252 21 00

BASIM TARİHİ

Ağustos 2007

İNTERNET ADRESİ

www.rehber yayinlari.com

alibudak@rehber yayinlari.com

Receb ve Şaban aylarının 'O, geliyor.' dercesine muştuladığı Ramazan ayı bu yıl yeniden hıdalin dudaklarıyla bizlere tebessüm etti. O, arza inerken bir gök sofrası zenginliğinde nice muştular, rahmetler, feyizler, bereketler ve ilhamlarla gelir. Onun gelişti gedâlar pazarına sultanın uğrayıp ulûfe dağıtması, herkesin gönlünü etmesi gibi coşkun ve huzur doludur. O gelince eşyanın matlaşan rengi canlanır, hayat uhrevilik rengine bürünür. Günler sahur-la başlar, akşamlar iftarla biter. Rahleleri önünde diz çöküp Allah kelamını kıraat edenler onunla her bir harfe mukabil bire on, bire yüz ve binlerle mükâfatlandırılır. Ramazanın kadir ve kıymetini takdir edenlere bir de kadri yüksek bir gece lutfedilir. O gece her şey daha bir başka hâl alır. Melekler katar katar arza sevk edilir ve secde edip boyun eğdikleri Âdemoğullarının seccâdelerinden gözyaşı numuneleri alır, onlarla aynı safta Rabbe teveccüh eder ve müminlere hüsn-ü şehadette bulunurlar. Yeryüzü o gece rahmet ve bereketle yıkanır. Meleklerin gelişine eşlik eder diller, açılır eller, yanık yanık dua eder yürekler.

Bu nazlı misafirin kadrini bilip takdir edenler sabaha çıktıklarında seksen yılda elde edemeyecekleri hasatla uyanırlar ertesi güne. Rahmet-i Sonsuz da onların bu gayretlerini takdir eder, "Geçmiş günlerde yaptıklarınıza karşılık afiyetle yişin, için." müjdesini verir ve cennetin izdüşümünü yaşatır kullara ve bayramı iliklerine kadar hissettirir onlara.

Evet, eskimeyen bir dost gibi müşfik ve mübarek simasıyla yine mütebessim çehresini gösterdi bizlere Ramazan. Biz de hem ona 'hoş geldin' demek hem de bu kutlu misafirin gelişini sizlerle paylaşmak niyetiyle Ramazan sayımızı hazırladık. Bu özel sayımızda okyanus ötesinde ezana hasret diyarlarda yaşanan gurbet kokulu Ramazanlardan, hakiki orucun nasıl olması gerektiğine, Dersaadet Ramazanları'ndan günümüz Ramazanlarının huzur ve sukûnet yüklü vâridâtına dair pek çok konu ile karşılaşacaksınız.

Dilleriniz duadan, gönülleriniz Dost'tan hiçbir zaman uzak düşmesin...

Kaos ve **Ruhlar** Ramazanlaşan

Günümüzün insanı fevkalâde bıkkın, tedirgin, yarınlardan endişeli ve her an beklenmedik bir kısım sürprizlerle karşılaşılacağı paniği içinde iki büklüm. Şüphesiz bunda, bazı karamsarlık tellallarıyla, bazı medya kuruluşlarının, birer uğursuzluk ve ümitsizlik enstrümanı gibi Allah'ın günü kapkaranlık fikirler –onlara da fikir denecekse– döktürmelerinin tesiri çok büyük.. belki de, bu kapkaranlık tablonun gerçek müsebbibi de işte bunlar; zira bunlar, ne zaman ağızlarını açsalar hep öfke, kin, nefret ve gayz mırıldanmakta; mırıldanırken de sanki şuuraltı mahzenleri patlamış da, içlerinde olan her şey şuraya-buraya boşalırcasına, milletin ruhuna her gün ayrı bir şeâmet pompalanmakta; hem de hiç tavır değiştirmeden, yanlış-doğru tefrik etmeden, yapılan bu şeylerin millete neye mâil olduğu hesaba katılmadan, kararlı bir nefret ve ihtiras mantığıyla her gün sürekli aynı şeyler tekrar edilmekte. Dahası, toplumun bazı kesimleri diğerlerine karşı potansiyel suçluymuş gibi gösterilerek bunlar arasında ısrarla kavga ortamı hazırlanmakta; hatta her şeyi bütün bütün çıkmazlara sürükleyip devleti çaresizlik içinde göstererek bir kısım antidemokratik oluşumlara kapı aralanmakta ve davetiyeler çıkarılmakta...

İşte böyle kararsız bir ortamda, akli, mantığı hislerine veya kaba kuvete yenik heyecan insanların yanında, şöyle-böyle düşünen kimselerin bile bazen bu umumî havanın gerginliğinden, bazen sahip oldukları kuvvetten ötürü akla, mantığa, muhakemeye riâyet edememelerinden; bazen de çaresiz hâle gelmiş yığınların yeni bir dünya hasretinden, mevcut



Ramazan, hemen her zaman o kadar aydınlıklarla gelir ki, bütün bütün kirlenmiş ve gönül dünyasında iç içe karanlıklar yaşayan nefsin âzat kabul etmez kapı kulları bile, mutlaka onun atmosferinde bir şeyler duyar; bir şeyler söyler ve duygu, düşünce dünyalarında farklı edâlara ulaştıklarını hissederek.



sıkıntı ve huzursuzluk daha bir şişerek veya öyle gösterilerek, toplumun hemen her kesimini bir kısım alternatif arayışlara sevk etmekte ki, böyle bir kaos içinde bulunan kitlelerin neler yapabileceğini ve yaptırabileceğini kestirmek zor olmasa gerek.

Bereket, dört bir yanda böyle iç içe bunalmaların yaşandığı bir dönemde, son bir kere daha kendimizi Ramazanın o sınımsız atmosferi içinde buluyor; herkesin düşekalka o tozlu-dumanlı yollarda yürüdüğü aynı anda, kendimizi cennetâsâ bir iklimde hissediyor ve bütün bütün mânevîleşerek ruhlarmızda "berd ü selâm"lara erdiğimizi duyuyoruz.

Evet, bazı kimselerin en insafsız şekilde zamanı ve zemini karartıp her şeyi cehenneme çevirdikleri günümüzde, başımızı kaldırıp iman gözüyle bakabilirsek bizi hiçbir zaman yalnız bırakmayan Hak rahmetinin, gökteki hilâlin efsunlu beyanı, mâbed ve minarelerin sihirli ifadesi ve mahyaların esrarlı diliyle, bir kere daha gönüllerimize aktığını ve ruhlarmızı mânevîyatın ferah-fezâ iklimlerine ulaştırdığını duyup hissedecek,

talihlerimize tebessümler yağdıracağız. Aslında böyle bir uhrevîleşme, üç ayların ufukta belirmesiyle başlar ve Ramazana kadar da her gün-her gece, ona hazırlayıcı bir şive ile tulû eder ve mevsimi gelince de insanlara nur ve huzur aşıluyucu bir edâya ulaşır. İşte Ramazan, böyle üç aylık bir Hızır'la yolculuğun en son halkasını, Allah'a yakın olmanın en net ufkunu ve ötelere vicdanî bir temâşâ ile temâşâ etmenin de en açık tarassut noktasını teşkil eder. Zira Ramazan; varlığın olanca güzelliklerinin,



daha net bir şekilde inanan insanların gönüllerine boşaldığı, onların ruhlarındaki inceliğin, letâfet ve nurâniyetin gürül gürül ifade edildiği bir teveccüh ve iltifat ayıdır.. evet onun o cıvı cıvı hâli, bütün gök ehlinin bizlere karşı teveccühünün bir aks-i sadâsı gibidir. Ramazanı idrak eden mü'min gönüller, her zaman semanın derinliklerinde perde perde yükselen o melekûfî seslere cevap veriyor gibi kendilerini bir aşk ve heyecan içinde bulur; iman, marifet ve muhabbetleri ölçüsünde ruhanî zevkler adına ne mûsikîler ne mûsikîler dinlerler. Ramazan mûsikîsinin en tabîi unsurları sayılan mü'min gönüllerin, kendilerini ifade esnasında o içten sesleri ve her lâhza değişik bir tedâi ile bütün benliklerini saran ledünnî zevkleri bilhassa gece saatlerinde öyle edâlara ulaşır ki, konsantrasyonunu tamamlama bahtıyarlığına ermiş her ruh, kendi kendine: "Yoksa Cennet, Ramazanın arka yüzü mü?" diye mırıldanır ve onu âdetâ Hakk'a vuslatın bir

koyu gibi duyar. Hele sahurlar, sahurlardaki salâ ve temcidler bu umumî havaya kendi boyalarını çalıp gönüllerimize uhrevîlikler yudumlattırdıkları o derin dakikalarda –bu derinliği herkes sezemeyebilir– bizlere ne sürpriz şeyler, ne sürpriz şeyler anlatırlar.

Evet, bir yandan minarelerden taşıp evlerimizin içine akan tekbirler, tehliller, temcidler; diğer yandan sahur telaşıyla bir oraya-bir buraya koşup duran çocuklar, gençliklerinin gerçek bedelini ödeme temkiniyle hareket eden delikanlılar; yüzlerinde-gözlerinde hep inanmış olmanın vakar ve ciddiyeti o mehâbet abidesi yaşlılar, evet, her biri belli ölçekte, tıpkı bir koronun farklı enstrümanlarıymışçasına ayrı ayrı olmanın yanında müşterek ritimleri, aynı tondaki heyecanları, gönül gözleri eşyanın perde arkasında o içten hâllerleriyle o kadar derin, o kadar muhtevalı ve o kadar yürektendirler ki umumî tavırları hep cennet yamaçlarında Hak cemalini temâşâyâ koşan insanları düşündürür ve hatırlatırlar.

Dünyada Ramazan günleri kadar füsunlu, onlar kadar renkli ve derin bir başka zaman dilimi gösterilemez. O her gelişinde yeni bir şîve, yeni bir edâ, yeni bir zenginlikle gelir; gelir ve biteviliği ile kendine has renk renk dilimlere ayrılır: Onda seherler her zaman, göklerin derinliklerinden gelen bir mavilikle tülленir.. sabah ezanları, sabah namazları başka vakitlerde olmayan

bir büyüye dönüşür.. gündüzler içiçe ümitlerin, beklentilerin sırlı koridorları gibi oruçluları bir vuslat hissi-ne çeker.. iftar saatleri, dil-damak lezzetlerinin çehresinde içten içe her zaman şeb-i arûsu çağırıştır.. teravîhler ruhlarımıza Dost'la halvet olmanın toyunu-düğününü duyurur.. evet Ramazan o bitevî ışıktan, renkten parçalarıyla duygularımıza sürekli ayrı ayrı şeyler fısıldar.. tam bir yekpârelik içinde ötelerin bayıltan renkleriyle gönüllerimizin yamaçlarına boşalır ve bizlere zaman ve mekân üstü ne harikulâdelikler ne harikulâdelikler hissas eder; eder de, çok defa kendimizi bu dünyanın dışında büyüdü bir âlemde dolaşıyor sanırız. Öyle ki, günün her saatinde ve gezdiğimiz her yerde, ötelerden gelip ruhlarımıza boşalan bir ilâhî mevhibe sağanağını duyar, tıpkı çiçeklerin içine girip onların özünü, usâresini emmeye çalışan, çalışırken de hep ayrı bir zevke eren arılar gibi her lâhza ayrı bir feyiz ve bereketin doygunluğuyla yaşar ve ayrı bir lezzeti paylaşıyoruz. Böylece, Ramazanın o kendine has esintileri, günün hiçbir saatinde tamamen dinmeden hep sürer gider ve Ramazanlaşan gönüllerimizde; o ezeli tevaccüh, o hususî ve ekstrasadan iltifatlarının yanında; evde, sokakta, mâbette, mektepte, kışlada duyduğumuz müşterek heyecanlardan, hayallerimizde derinleşip üstüreleşen manzaralara; iman ve kabullerimizin kesip-biçip şekillen-

dirildiği duygularımızdan, mantıklarımızın, muhakemelerimizin temkinli yorumlarına kadar nice konuda bir sürü resim tülленir ve ruhlarımızı sarar; sarar da hislerimizi, arzularımızı her lâhza ayrı bir hazza uyarır ve ayrı bir zevk olur gönüllerimize boşalır. Ramazanlaşan gönüller bu vâridleri bazen doğrudan kendileri duyarlar, bazen başkalarının duygularında veya simâlarında hissederler; bazen de, kendi kapalılıkları yüzünden sürekli onlarla konuşmak, şiir söylemek, mûsikî dinletmek isteyen o mübarek saatleri, dakikaları ne duyar ne de zevk ederler. Böylece içinde arka arkaya semavî sofraların inip kalktığı bir zaman dilimi hep çay gibi akar gider de bir damla ölçüsünde olsun kendini ifade etme fırsatını bulamaz.

Ramazanları anlayan insan akli, duyan insan vicdani, zevk eden de insan kalbi olduğuna göre, varlığı görüp hissetmek, duyup değerlendirmek için göze, kulağa, mantığa, muhakemeye ihtiyacımız olduğu gibi, Ramazanı duyup zevk etmek için de akıl, şuur, kalbin harekete geçirilmesine, harekete geçirilip uyanık tutulmasına ihtiyaç hatta zaruret vardır.

Zira çok defa, en aydınlık günlerin içine girer-çıkır, en renkli saatleri tekrar tekrar yaşarız da bunların farkına bile varamayız. Bazen de iyi bir konsantrasyon sayesinde, o ölçüde parlak ve renkli olmayan dakikaları öyle bir duyar ve yudumlarız

ki; kendimizi cennet bahçelerinde ve kevserlerin başında sanırız.

Her şeyden ewel, bu mânevî güzelliklerin gönüllerimize akıp, içlerimizde birer zevke dönüşmesi için, bakış açısı ve teveccühün çok iyi belirlenmesi gerekir. Bu yapılabildiği takdirde, Ramazan birdenbire öyle farklılaşır ve bize o kadar derince işler ki, duyuğ dünyamızın tomurcuklar gibi sürekli inkişaf ettiğini duyar ve kendimizi mânâlarla, hislerle taşkın bir atmosfer içinde hissederiz; ederiz de çevremizdeki her şeyin dili birdenbire çözülür ve birer hatip gibi ruhlarımıza en duyulmadık hutbeler îrad eder ve bugüne kadar hiç söylenmedik sözler söylerler; seherler-sahurlar, ezanlar-namazlar, minareler-mahyalar, sokaklar-sokaklardaki lambalar, her yerde yükselen Kur'ân sesleri, hâfız nağmeleri, imamın solukları-cemaatin çehresi, çocukların çıktığı yaşlıların temkini.. evet bütün bunlar ruhlarımıza neler söyler neler!. Söyler de o harfsiz, kelimesiz beyanlarıyla gönüllerimize türlü türlü ziyafetler çekerler.

Hemen her Ramazan; arzuları kâinatlar kadar geniş, emelleri ebedler kadar engin gönüllerimize, en sürpriz hisler ve mânâlarla sağanak sağanak boşalır; yağmurla dirilen toprak gibi ruhlarımızı harekete geçirir, duygularımıza yeni bir "ba'sü ba'del mev't" vadeder, vicdanlarımızı daha bir duyarlı hâle getirir ve lezzet olur oluk oluk içimize akar.. hem bütün kederle-

rimizi, acılarımızı unutturacak şekilde öyle bir çağılıyla akar ki, onu hep bir şiiirden, bir histen ve iç içe hayallerden örölmüş gibi görür; başka bir derinleşme kaynağı arama vehminden kurtulur, ruhlarımızın Hakk'a kullukla elde ettikleri hürriyet zevkini paylaşır ve "Kul oldum kul oldum; Hakk'a esarete gerçek hürriyeti buldum." der neş'e ile çığlıklar atarız.

Ramazan, hemen her zaman o kadar aydınlıklarla gelir ki, bütün bütün kirlenmiş ve gönül dünyasında iç içe karanlıklar yaşayan nefsin âzat kabul etmez kapı kulları bile, mutlaka onun atmosferinde bir şeyler duyar; bir şeyler söyler ve duyuğ, düşünce dünyalarında farklı edâlara ulaştıklarını hissederler.

Evet, bir kısım gâfil gönüller uyuklamaya devam etse de; lâubâli ruhlar serâzat yaşamalarını sürdürse de; ölü vicdanlar ülfete, ünsiyete yenik düşse de Ramazan, o ışıktan, renkten, sestten şivesiyle en paslı kilitleleri bile çözerek, ezanları, salâları, sahurları, iftarları ve teravihleriyle sessiz sessiz içlerimize akacak ve en katı gönüllere dahi mutlaka bir şeyler söyleyecektir.. söyleyecektir; zira Ramazan onu söylettirecek güçte ve nurâniyette, insan da bunları seslendirecek fitrat ve istidâttadır.

DERSAADET RAMAZANLARI

Brahim Refik

Bütün muştlarıyla bir Ramazan daha geldi. Gök kapısından sarkıtılan merhamet ipleri, beden kuyusuna hapsolmuş biz mahkûmların el uzatmalarını bekliyor. Bu ayda göklerden sağanak halinde manevî rızıklar yağmakta, can sofraları kurulmakta... Maddeden elimizi çekip, dudaklarımıza kilit vurabildiğimiz nisbette beden şehrimiz rahatlayacak, yürek ülkemiz özgürleşecek... Bu ay, bizi varlığın mânâsına yaklaştıran en saf riyazet olan oruç ayı... Bu ay, aşksızlıktan çölleşmiş yüreklerimizi Kur'ân'la buluşturma ayı... Bu ay sabır ayı, bu ay arınma ayı ve bu ay tazelenme ayı...

Hiç düşündünüz mü? Gök kapılarının açılıp cehennem kapılarının kapandığı bu bereketli ayı, bizden evvelkiler nasıl hoş-âmedî ediyorlardı.

Hayata yeni bir mânâ getirme düşüncesiyle asr-ı saadet ruhunu arkasına alarak tarih sahnesinde boy gösteren Osmanlı, bu kutlu zaman dilimini kendine has zarafetiyle yo-

rumlayıp hayata geçirerek orjinal bir Ramazan medeniyeti inşa etmiştir.

Gelin, İstanbul'un Dersaadet olduğu bu huzur kokulu günlerine şöyle bir uzanalım ve birlikte bu kadim medeniyetin izini sürmeye çalışalım. Bir sengine Acem mülkü feda edilen şehir-i İstanbul'un tevhidi haykıran minarelerinde hoş geldin ya şehir-i Ramazan mah-yalarının ışıdamasıyla birlikte İstanbul âdeta bir başka renge bürünür. Dile kolay, "Belde-i Tayyibe" ahalisi aylardır büyük bir hasretle bu ayların sultanını beklemiştir. Süheyl Ünver Hoca, "Ramazan'a çok şükür 10 ay kaldı, diye (ona) bir ay daha yaklaşmanın sevinciyle gözleri yaşaranları bilirim." derken mümin kalplerdeki bu özlemi dile getirir.

Gerçekten de Dersaadet sakinleri, Peygamberler Serveri'nin (sav) herkesin fakirhanesine ruhen misafir olacağı ümidi ve iştiyakı ile bekler Ramazanı... Bundan dolayı asıl bayram, Ramazanın bitişiyile değil, başlangıcıyla başlar Payitaht-ı Saltanat'ta...

Nasıl beklemesin ki, onlara göre Ramazan; iyilik etme, sevap kazanma, günahlardan arınma ayıdır. İstanbullu, bu ayda dulların, evsiz-barksız bekârların, öksüz ve yetimlerin, eli-ayağı tutmayan ihtiyarların gönüllerini hoşnut edecek, onların hayır duasını alacak, oruçlar tutacak, hatimler indirecek, sa-

dakalar, zekâtlar dağıtacak; hâsılı aşk ve şevkle ibadet ederek insan olmanın mutluluğunu yudumlayacaktır.

Ramazan'da birlikte zengin, orta halli, hatta fakir Dersaadetlinin sofrası herkese açıktır. Onlar, bir yandan eşi dostu, akrabayı ağırlamaktan haz duyarken diğer yandan da fukara-yı sâbiîni kollamak için kurdukları bu iftar sofralarıyla iyilik avına, hayır yarışına çıkarlar. Üstüne üstlük, tabii gıdalarla bezeli zengin iftar sofralarında ağırladıkları bu misafirleri, iftara katılmakla âdeta dışlerini davet sahibinin zekine kiralamış olduklarından dolayı da, dış kirası adı altında bir miktar para veya kıymetli eşyadan oluşan hediyelerle uğurlarlar.

Bu Dersaadet Ramazanlarının da fakirlerin sofralarının bile gelenlere açık olduğu düşünüldüğünde, yüzlerce kişinin ağırlanıp, dış kiralarnın verildiği hayırsever zenginlerin iftarları kim bilir nasıl olurdu? Meselâ Tanzimat ricalinden Rıfat Paşa'nın bir Ramazan sonu kâhyasının getirdiği hesabı tetkik ederken, yekunun 5 bin altın kadar olduğunu gördüğünde, "Çok şükür, bu Ramazanı ucuz atlattık." dediğini nakledersem cömertliğin boyutunu tahayyül edebilirsiniz.

İstanbul Ramazanlarının en güzel yönlerinden biri de teravihleridir. İftarda karınlarını doyurduktan sonra ruh açıklıklarını gidermek için Hakk'ın kapısına koşuşturan namaz

âşıkları, dünyevî bütün düşüncelerden, ihtiraslardan nefislerini sıyrıp saf saf huzur-u İlâhî'ye el ve gönül bağlarlar. Her iki rekâtta salâvat getiren billûr sesli müezzinler ve ilâhîcilerin okuduğu sabâdan, hüzzamdan, bestenigârdan, hicaz ve acemaşîrandan ilâhîler ile maverâ iklimlerine doğru süzülürler.

Bu arada, teravihten sonra, hâli vakti yerinde olanların bütün cemaate teravîh şerbeti dağıtmasının da eski bir Ramazan âdeti olduğunu söylemeden geçmeyelim. Bu gibi hayırların yapılması için birçok vakıf var ise de bunların en meşhuru Sultan Dördüncü Mehmed'in annesi Hatice Sultan'ın Yeni Cami yanındaki vakfıdır. Bu kerim sultan, vakfiyesinde bu hayrın nasıl yapılması gerektiğini ayrıntısıyla dile getirmiştir: "Ramazanlarda, teravih namazından sonra caminin üç kapısından Atina balından yapılmış şerbet dağıtılsın. Eğer Ramazan yaza rastlarsa şerbete kar konsun. Her sene şerbet için üç bin okka Atina balı alınsın ve her kapı için her gece 33 okkalık baldan şerbet yapılarak ikişer şerbetçi tarafından cemaate dağıtılsın."

"Saatler ilerleyip ortalıktan el ayak çekildikten bir müddet sonra gecenin sessizliğini, Dersa-



adet'in dar sokaklarını arşınlayan
Ramazan davulcusunun sesi bo-
zar. Davuluyla müminleri sahur be-
reketini devşirmeye davet eden
bu eski zamanların bekçi babası:

Buldu camiler ziyneti,
Lâzım bu ayın hürmeti,
Benim devletli sultanım,
Buldu saimler devleti.,

diyerek bu gufran ayının müjdele-
rini avam diliyle dörtlüğüne sığdı-
rverir.

Ecdadın büyüklüğüne ve in-
celiğine bakın ki, Ramazan kültü-
rümüzün önemli bir ritüeli olan bu
sahur davulcusunu, İstanbul'un
gayrimüslimlerinin yaşadığı mahal-
lelerinin yakınından geçerken çal-
dırmaz, ta ki Hristiyan ve Musevi
teb'ası rahatsız olmasın diye...
Devlet-i Aliyye'nin, farklı inanca
mensup teb'asının hukukuna karşı
gösterdiği böylesi bir hassasiyeti
değerlendirirken, bu zorlu coğraf-
yada nasıl altı asır ayakta kaldığı-
nın ipucunu da yakalayabilirsiniz.
"Dünyanın en büyük cihangiri kim-
dir?" diye soran Damat İbrahim
Paşa'ya, Şair Nedim'in "Kim en çok
gönül fethetmişse, en büyük ci-
hangir odur pašam." cevabını da,
bu ipucunu yakalamak için yar-
dımcı bilgi olarak kullanabilirsiniz.

Dersaadet Ramazanlarından
bahsedip de, bir seyyahın, "Dünya
yüzünde sevilmeğe ve sayılmaya
lâyük Türklerin hiçbir medenî eseri
olmasa bile yalnız şu gökten yıldız-

ları toplayıp minareler arasında yazı
yazmayı akıl edişleri ve bunda mu-
vaffak olmaları onların medeniyette
ne kadar ilerde olduklarının bir ifa-
desidir." Sözleriyle hayranlığını ifade
ettiği mahyadan bahsetmemek
olmaz elbette.

Yahya Kemal, mütarekenin
ilk senesinde İstanbul'un mahya-
larıyla süslü camilerini seyreden
bir ecnebi dostunun, "Bu şehir
Türk'tür ve Türk olmasa insanlık
güzelliğinden bir âlem kaybeder!
Rumlar bir senedir İstanbul'u bir
Yunan şehri göstermek için bir-
çok çareye başvurdular. Lakin bir
gecede minareler onların bütün
oyunlarını bozdu ve bu şehrin
kime ait olduğunu gösterdiler."
itirafından bahseder. Gerçekten
de, hünerli kandil ustalarının iki
minare arasını ateşten harflerle
donatarak gözlerle birlikte gö-
nüllere bayram yaptırma sanatı
olan mahya bize özgüdür ve
bizim kültürümüzün Ramazana
kazandırdığı bedîî güzelliklerin-
dendir.

Evet, her yerde olduğu gibi
Dersaadet'te de bu gufran ayı,
"Merhaba ya şehir-i Ramazan"
mahyasıyla nazlı bir gelin gibi ses-
sizce gelip, mahcup bir misafir
edasıyla bir ay boyunca gönüller-
de taht kurduktan sonra "Elveda
ya şehir-i Ramazan" mahyasının
hüzünlü ışıltıları arasında, arında
yaşlı gözler bırakarak süzülüp gi-
der.



KUR'ÂN-I KERÎM HATİM SETİ VE TÜRKÇE MEALİ

Kısa Sürede
Kur'an-ı Kerim
Okumayı Öğreten
Tecvid Uygulamalı İnteraktif

Kur'an-ı Kerim
Elifbası
(2 CD) Hediye



- Kur'an-ı Kerim'in Tamamını Okumak İçin...
- Prof. Dr. Suat Yıldırım'ın Mealiyle,
- Ok Takıplı,
- 30 VCD
- M. Sıddık el-Mînşâvî'nin Okuyuşuyla



"Bu Kur'ân, kalbi ona açık olanlar ve gözünü
Kur'ân'a dikip ona kulak verenler için bir öğüttür."

(Kâf Sûresi 50/37)

nil

NİL SESLİ GÖRÜNTÜLÜ ESERLER PAZ. SAN. VE TİC. A.Ş.

Alayköşkü Cad. No: 12 Çarşıoğlu/İstanbul Tel: 0212 519 39 11 Fax: 0212 512 23 45

www.nilproduction.com



Suyun Ötesinde Ramazan

Osman Şimşek

Bizim iklime Ramazan ayının o simsıcak havası gelmeden daha bir-iki ay önce "Lütfen, beldemizi şerefleendirin, orucunuzu burada tutun. Bu diyarda gündüzler sizin bulunduğunuz yere göre üç-dört saat daha kısa!.." türünden davetler almaya başlarız. Şayet biz on beş saat oruç tutacaksak, imsak ve iftar arasının sadece on saate düştüğü ülkelerdeki sevgi kahramanlarının bu mevzudaki samimi istekleriyle karşılaşırız. Çünkü, ışığı sönmeyen evin kutlu sakini senelerdir çeşit çeşit hastalıklarla içli dışlı yaşamaktadır ve oruç sebebiyle aç kalacağı sürenin birkaç saat az ya da fazla olması onun için çok önemlidir. Bundan dolayı, onun yalnızca iman kardeşleri ve davası için yaşadığını bilen muhabbet fedailerini, bütün hastalıklarına rağmen orucunu aksatmayan bu ibadet insanına az da olsa yardım etmeyi

arzularlar.. arzular ve oruç müddetinin daha kısa olduğu ülkelerde uygun evler bakıp hazırlar, oralara davet ederler.

Bir-iki ay öncesinden başlayan "şuraya gitsek.." tekliflerine doğrudan "hayır" diyemez o Nezaket Âbidesi. Muhataplarını kırmama ve onların hâlisane duygularını rencide etmemeye çalışarak "Nasipse.." demekle yetinir önceleri. Ramazan ışığının görüleceği güne yaklaşınca da, böyle bir seyahatin ve misafirliğin hem çok masraflı olacağını hem de oradaki dostlara pek zahmet vereceğini belirterek işin içinden sıyrılmaya çalışır. Fakat, ısrarlar sona ermeyince asıl niyetini ortaya koyar: "Böyle bir şey câiz olsa da oruca hile karıştırma sayılır gibi geliyor bana, şu ahir ömrümde Allah'tan utanıyorum" der ve nihai kararını verir. Hemen her sene tekrarlanan bu teklifler,

muhavereler ve sonunda açıklanan "Burada kalacağız." kararı bizim için adeta Ramazan'a aklen, kalben ve ruhen hazırlanmanın ilk temrinleri gibidir.

İbadet Âşığı

Bir insanın marifet ve muhabbeti derinleştikçe ibadet iştiyakı da artar. Onun içindir ki, gerçek bir Hak yolcusu, seyr u sülûk-i ruhânîde terakki ettikçe, ibadet ü tâata karşı şehvet ölçüsünde bir düşkünlük göstermeye başlar.. hatta zamanla öyle bir hâl alır ki, artık o, oturur-kalkar hep Cenâb-ı Allah'ı anar, sürekli dualarla coşar; Hak dergâhının bir bülbülü olarak kalbinin diliyle bitevî O'nu terennüm eder ve adeta ibadetle nefes alıp verir, ibadetle yaşar.

Böyle bir kul, her meselede "azîmet"lere sarılır; nefse zor gelse de, Allah'ın emirlerini en mükemmel şekilde yapmaya ve ibadetlerini kılı kırk yararcasına, eksiksiz eda etmeye çalışır. Bir özre ya da zarurete binaen meşru kılınan ve "ruhsat" olarak adlandırılan kolaylıklardan dahi uzak durur. Bir hâdisede, azîmet ile ruhsat arasında seçme durumunda kalınca, o daima azîmet yoluna yönelir. Başka insanlara fetva vermesi ve yol göstermesi söz konusu olunca, "Kolaylaştırın, zorlaştırmayın; sevdiren, nefret ettirmeyin!" beyan-ı nebevîsine uygun olarak hep kolaylık tavsiye eder, dinin genişliğinden istifade etmeyi salıklar. Fakat, kendi nef-

siyle başbaşa kaldığında zora talip olur ve azamî takvaya tutunur.

Her hafta Kırık Testi'mize en temiz su kaynaklarından âb-ı hayat taşıyan ve o muhrık sesiyle herbirimizin Bamtelî'ne dokunan Hak Dostu da başkaları söz konusu olunca ruhsatları göstermekte ama kendisi ile ilgili hüküm verirken hep azîmetler kuşağında dolmaktadır. Senelerdir dost olduğu hastalıklarına rağmen, ibadet hayatındaki çizgisini korumakta, önce Müslümanların sonra da topyekun insanlığın problemleri karşısında ızdırapla kıvrandığı geceler boyunca dua dua Allah'a yalvarmakta, her anını O'nu görüyor ve O'nun tarafından görülüyor olma şuuruyla yaşamakta, bütün hareketlerine yansıyan bu şuurla kullukta derinleştikçe derinleşmekte ve sürekli ziyadeleşen bir iştiyakla ibadetlerine sarılmaktadır. Öyle ki, ibadet onun tabiatının bir yanı haline gelmiştir. "Melekler tesbih, tehليل ve tekbirle yaşarlar; nebiler ise tebliğle soluklanırlar." hakikatinin bir devamı olarak, Hak katının makbul ibâdı da daimi kullukla ve ibadetle canlı kalırlar dense sezâdır ve bu ifade suyun ötesinde bereketli ama buruk bir Ramazan geçiren Muğterib'in durumunu özetlemektedir.

"Oruç tutmazsam ölürüm!.."

İşte biz, her Ramazan ayında böyle bir ibadet iştiyakına ve kulluk anlayışına bir kere daha şahit oluruz: Kur'ân ayı şafakta tüllemeye dur-

duğu günlerden itibaren doktorlar, "Efendim, oruç tutmanız tehlikeli olabilir; Allah korusun, şeker krizi ve kanın pıhtılaşmasına bağlı damar tıkanıklığı ihtimali var." derler. Fakat, böyle bir ikaz karşısında, ibadet aşığı Zat, bir kere daha tabiatını seslendirir: "Doktor bey, oruç tutmazsam o zaman zaten ölürüm!"

Aslında ona, ağır bir hastalığa yakalanan, iyileşme umudu olmayan hastaların ve oruç tutmaya gücü yetmeyen yaşlıların durumunu sorsanız, mutlaka onların oruç tutmaları gerekmediğini ve tutamadıkları "her bir oruç için bir fakiri doyuracak" kadar "fidye" vererek bu vazifelerini yerine getirmiş sayılacaklarını söyleyecektir. Ne var ki, kendisi hakkındaki hükmü farklıdır; o, dinin belirlediği azîmet çerçevesine sadık kalmak suretiyle mutlaka orucunu tutacak ve "Rabbinin huzuruna sözümde durmuş olarak çıkayım; Efendimin yanına kulluk vaadimi korumuş olarak varayım!" diyecektir. Tabii bu hüküm pek çok zorlukları da beraberinde getirecektir:

Hüzünlü Gurbet'in Garibi, her gece bir-iki saat dinlendikten sonra hep aynı vakitte kalkar, hiç aksatmadığı teheccüd namazını kılar, ümmet-i Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) için uzun uzun dualar eder. İmsaktan kırk beş dakika önce sahur için salona çıkar. Etraftaki bütün eş-dost hazırdir gecenin o nurlu dakikalarından be-

Şu sekiz seneyi aşkın gurbet döneminde, bulunduğu yerde Süleymaniye, Sultan Ahmet ve Kocatepe gibi hiçbir mâbet yoktur. Burada minarelerin o büyüğü sedası duyulmaz; mâbetlerden o coşkulu salavât ve tekbir sesleri yükselmez. Dolayısıyla o, okyanus ötesi uzaklarda da olsa, bizim her zaman uhrevîlikle tüllenen camilerimizi, onları lebâleb dolduran Hakk'ın sadık kullarını, onlarda ki haşyet, saygı ve mehâbeti hayal ederek teselli olmaya çalışır.



reket dermek için. Hep beraber yemek yenir; ara sıra "ekranın yüzü" sayesinde hem Türkiye'deki hem de gurbet illerindeki sevgi erlerinin Ramazan sofralarına misafir olunur. Sadece maddi bir doygunlukla değil aynı zamanda ruhlar da gıdasını almış olarak sofradan kalkılır ve sabah namazına hazırlanılır.

Örnek Kul, hemen her sahurda gün boyu şeker ve tansiyonunu dengede tutabilmenin yollarını araştırır. Gün içinde meydana gelebilecek hipoglisemiye (hâlsizliğe, aşırı terlemeye ve hafif baygınlığa yol açacak şekilde kanda normalden daha az şeker bulunması hâline) mani olmak için insülini belli bir dozda alması gerektiğinden dolayı her gün ince ince hesaplar yapar; iftarda ve sahurda ani şeker yükselmesini engellemek maksadıyla insülin iğnesi kullanır; iftarda kısa ve uzun tesirli karışım insülini, sahurda da sadece kısa tesirli olanını alarak kan şekerini normal sınırdan tutmaya çalışır. Şeker düzensizliğinden ve susuzluktan dolayı kanın pıhtılaşma eğilimi artması sebebiyle

damar problemleri yaşamamak için içtiği suyun miktarına bile çok dikkat eder. Ani şeker düşmesi ihtimaline binaen, tehlike anında hemen alabileceği konsantre şekerini de yanından ayırmaz ama ağız yoluyla bir şey alıp orucunu bozma yerine, ihtiyaç halinde şırınga yaparak kefarettan kurtulup sadece kaza tutma düşüncesiyle glucagon iğnesini de bütün ay boyunca masasında hazır bekletir.

Biz elimizde hurma, iftar etmeyi beklerken, o (insülinin aksine şekerini yükselten) glucagonla ezan vaktini intizar etmektedir ve hatta bazı günlerde orucunu onunla açmaktadır.

Asrın Garibi, Ramazan'ın vazgeçilmez bir esası olan mukabele sünnetine de mutlaka riayet eder. Sabah namazından sonra etrafında halelenen insanlara bir cüz okutur ve gözleri kapalı, huşu ile onları dinler. Kendisi zaten Kur'ân hafızıdır ve hıfzı hâlâ çok kuvvetlidir; Kur'ân'ın her harfinin hakkının verilmesini ister, yanlış okuyanı hemen kısık bir sesle uyarır ve hatasını düzelttir. Cüz bittikten sonra da o



gün okunan ayetlerin özetini anlatırcasına gönül deryamıza kısa kısa hakikat damlları boşaltır. İşte o anlar çevremizin adeta ruhânîlerle sarıldığı ve üzerimize sekîne yağdığı en kutlu zaman dilimleridir.

Hüzünlü Gurbetin Destansı İftar Vakitleri

Büyük Âbid, mukabeleden sonra da gücü yettiği kadar misafirlerle ve herhangi bir meselesini istişare etmeyi bekleyenlerle görüşür; derf dinler, çareler söyler. Gün ortasına doğru biraz istirahat etmek için odasına çekilir. Genellikle, öğle namazından sonra rahatsızlıkları –özellikle de şeker hastalığı– tesirlerini bütünüyle göstermeye başlar, artık ayakta kalacak derman bulamaz. Çoğu zaman namazı en arka safta, zorlukla tamamlar. Bazen nafileleri oturarak kılar.

Âh o iftar vakitleri.. âh o hüzün ile hayranlığın iç içe girdiği dua anları...

Gün guruba kayınca, artık kafasını taşıyacak kadar bile mecali kalmaz. Koltuğa yaslanır, başı bir tarafa düşmüş vaziyette durup ezanı bekler. Fakat o anda bile dudakları kıpır kıpırdır; vücudu yorgun olsa da gönlü dipdiri Allah'a yönelir, derdini O'na döker, istek ve ihtiyaçlarını bir bir O'na arz eder... Onu o halde görenlerin kimileri, derin bir nefis muhasebesi ve "Ben de oruç mu tutuyorum ki?" şeklindeki iç hesaplaşmasıyla, onun dualarına "amin" derler; kimileri de aynı istek ve talepleri yanaklarından süzülen gözyaşlarına yükleyerek hâl diliyle terennüm ederler. Kalbler ortak hislerle atar; o an tek bir duygu benlikleri sarar: "Ne olur Allahım, sadece Senin rızanı arayan ve ona ulaşmak için bunca sıkıntıyı şerbet gibi yudumlayan şu kulunun dualarını kabul eyle!.."

Evet, o imtî'nâna ulaşmış ruh, bu hayatın bir gün mutlaka, ebedî bir mutluluğa inkılâb edeceğini, burada, Allah'ın hoşnutluğu istikametinde gösterilen fedakârlıkların, çekilen sıkıntıların, hatta bunların en önemsizlerinin bile, ötede değerlerüstü değerlere ulaşacağını çok iyi bildiğinden açlığa, susuzluğa ve cismanî arzularla yaka-paça olmaya derin bir ibadet neşvesi içinde katlanır. Hastalıklarını, varlığını daha derinden duymaya ve şükür hisleriyle dolmaya vesile

sayar. Rahatsızlıklarından dolayı hiç şikayetçi değildir, o sadece kulluğunu tam eda edebilme heyecan ve helecanını yaşar.

Bu mübarek günlerin bizim için en üzücü yanı alışageldiğimiz ikinci sohbetlerine ara verilmesidir. Onbir ay boyunca başımızdan aşağı boşalan ikinci yağmurlarına bir ay hasret kaldığımızdan, bu boşluğu bir nebze de olsa dindirmek için iftar sonralarını bekleriz. Kendisini irşada adayan insan, yemeğin akabinde, biraz durgun geçen günün acısını çıkarırcasına çalışmaya başlar. Aslında, iftardan sonra hemen kendisine gelemez, vücut mekanizmasının dengelenmesi için birkaç saate ihtiyacı vardır; ama o daha çayından bir-iki yudum alıp birazcık güç bulur bulmaz birkaç kişiyle beraber ders müzakeresine başlar. Umumiyetle, Ramazan boyunca İbn Hacer Hazretleri'nin Fethü'l-Bârî adlı eseri gibi bir hadis külliyatını tercih eder. Bir tepegözden duvara yansıtılan, ricâle (hadis nakleden büyüklere) dair malumatı okurken bütün dertlerini ve rahatsızlıklarını unuttur; adeta onlarla buluşur, onlarla hasbihâl edip dertleşir ve onlarla huzur bulur.

Ders müzakeresinden sonra orada hazır bulunan cemaate yatısı namazını kıldırıp odasına çekilir. Teravih namazını özene bezene hatimle ikâme eder. Oldukça uzun süren kıraatini gücü yettiği kadar ayakta yapar; çok rahat-

sız olduğu zamanlarda oturarak kıldığı da olur ama yine de hatimle namazını aksatmaz. Dahası bir hatimle de yetinmez; geçen sene gizlice teheccüd Kur'ân'ını takip edip her teravihte dört cüz okuduğuna şahit olmuştuk. Gece boyunca çok az istirahat eder, özellikle son on gece hemen hemen hiç uyumaz; Kur'ân ve dua ile meşgul olur. Belli bir zamanını da tashih etmekte olduğu kitaplarına ve yazdığı makalelerine ayırır. Yanında kalan insanları da hususiyetle son on gün çok az uyumaya ve o bereketli anları azamî surette değerlendirmeye teşvik eder.

En Güzel Tablolar, En Samimi Duygular

Ramazan ayında cömertliği kat kat artan Rasûl-ü Ekrem (sallallahu aleyhi ve sellem) ve selef-i salihîn efendilerimiz gibi, Müşfik İnsan da uzak yakın çevresini değişik ihsanlarla sevindirir. Malının bir kısmını gece bir kısmını gündüz, birazını gizli birazını da açıktan veren Hazreti Ebu Bekir ve Hazreti Ali efendilerimize itibaen, bazen başkalarını da hayra teşvik için ikram u ihsanlarının duyulmasına ses çıkarmaz; fakat çoğu zaman, muhtaç olduğunu zannettiği birine kimsenin görme-yeyeceği anları kollayarak yardım eder, hatta bir başkasının eliyle onun ihtiyaçlarını görerek kendisi işin içinde hiç yokmuş gibi davranır.

Şu sekiz seneyi aşkın gurbet döneminde, bulunduğu yerde

Süleymaniye, Sultan Ahmet ve Kocatepe gibi hiçbir mâbet yoktur. Burada minarelerin o büyüğü sedası duyulmaz; mâbetlerden o coşkulu salavât ve tekbir sesleri yükselmez. Dolayısıyla o, okyanus ötesi uzaklarda da olsa, bizim her zaman uhrevîlikle tüllenen camilerimizi, onları lebâleb dolduran Hakk'ın sadık kullarını, onlardaki haşyet, saygı ve mehâbeti hayal ederek teselli olmaya çalışır. Bazen, gözlerini kapayıp, kendini ya bir şadırvan başında, ya melekler gibi saf bağlamış insanlar arasında, ya bir kürsüde, ya da bir mihrapta tahayyül eder; bazen de Ramazanlaşan dünyayı evlerimize aksettiren Samanyolu Televizyonu vesilesiyle mâbetlerden yükselen o saf ve dupduru seslerden ve gönüllere inşirah olup akan manzaralardan payını alma heyecanı yaşar.

İftar ve sahur programlarında Kur'ân ve ezan okuyan samimi insanları dinledikçe ve hele ilmiyle akıllara hitap ederken tevazu ve mahviyetiyle de gönüllere seslenen ilahiyatçılara şahit oldukça çok sevinir, memnun olur ve ekranda gördüğü o hak tercümanlarına dua eder. Dünyanın dört bucağında birer meşale tutuşturma aşkıyla rekabetsiz yarış yapan eğitim gönüllüleriyle alakalı bölümleri gözyaşlarıyla, takdir hisleriyle ve hayır dualarıyla seyrederek. Yine en karanlık diyarlarda bile hoşgörü ve diyalog

çatısı altında bir araya gelip barış ve dostluk mesajlarıyla etrafa ışık saçan bahtiyarları "diyalogun meyveleri" olarak hayranlıkla izler ve "Allah kem nazarlardan muhafaza etsin; ihlas ve istikametten ayırmasın!" demeyi de ihmal etmez. Hele evladını hicrete uğurlayan anne-babalar için verilen iftar yemeklerindeki hüzünlü tablolar ve o fedakar insanların yürek yakan sözleri karşısında sofrada başında öyle gözyaşları döker ki onu yazmaya ve ifade etmeye ne yüreğimiz ne de ifade gücümüz kifayet eder.

Hasılı, suyun ötesindeki Garip, hastalıklarla içli dışlı yaşasa ve sevdikleriyle arasında çok uzun mesafeler bulunsun bile, Ramazanlaşan herkesi ve her şeyi, kendine has şivesi, kendine has üslubuyla tasavvur etme ve tamamen uhrevîleşen o atmosferi bütün zenginlikleriyle duyma gayretindedir.. o, Ramazanı bütün benliğiyle hissetmeye çalışır; Kur'ân ayı da ona, en içli, en duygulu, en derin anlarıyla kâse kâse sevgi, alâka ve heyecan ikram eder.. hele bu mübarek günleri fırsat bilerek en karanlık noktalarda dahi bir çerağ tutuşturma cehdindeki kahramanların güzel haberleri ve ekrana yansıyan göz kamaştırıcı hâlleri salkım salkım ümit ve emeller sunarak onun bütün üzüntü ve kederini giderir, mağmum yüzünü güldürür.

Ramazan Ufku seti



*Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) söyle dua ederdi:
"Allah'ım Recep ve Şaban aylarını bizim hakkımızda mübarek kıl,
ne olur bizi Ramazan ayına ulaştır."*

Işık Yayınları'ndan "vicdanları teyakkuza geçirecek, gönülleri uyandıracak" üç eser...

- * Kur'an-ı Kerim ve Hadis-i Şerifler Işığında Üç Aylar ve Ramazan.
 - * M. Fethullah Gülen Hocaefendi'nin Kaleminden Ramazan Ufku kitabı.
 - * M. Fethullah Gülen Hocaefendi'nin 1975 Ramazan Bayramı vaazı Audio CD'si.
- Ramazan'ı okumak, Ramazan'ı dinlemek ve Ramazan'ı yaşamak için...**



ORUÇLUNUN

DIKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

1- ORUCA BAŞLAMA VE BİTİRME

Her hususta olduğu gibi, oruçta da dikkat edilmesi gereken bir takım meseleler vardır. İbadetin tam mânâsıyla zevkini almak, istenilen şeylere en ince noktasına kadar ihtimam göstermek için şu hususlara dikkat edilmesi lazımdır:

a- Bir Lokma Dahı Olsa Sahura Kalkma

"Sahurda bereket vardır. Bir yudum su içmek dahi olsa sakın onu terkmeyin. Zira Allah (celle celâluhu) ve melekler sahura kalkanlar için dua ederler." (Ahmed b. Hanbel, 3/12,32,44)

b- Sahuru Geciktirme

Bu mevzuyla alakalı olarak Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem): "İftarı acele yapıp, sahurunu te'hîr ettikleri müddetçe ümmetimin hayır üzerindedir." (Ebu Davud, Savm, 21; Ahmed b. Hanbel, 2/450) buyurmuşlardır.

c- İftarı Acele Etme

Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), ümmetini iftarda acele etmeye teşvik etmiş, onu gözünün nuru olan namazın dahi önüne almıştır. Bir hadisinde: "İftarlar iftarı acele yapmaya devam ettikleri sürece, hayır üzerindedirler." (Buhari, Savm, 45; Müslim, Siyam 48. Tirmizî, Savm, 13) buyurmuşlardır.



d- İftarı Su veya Hurma ile Açma

Hz. Enes'in naklettiğine göre: "Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) namaz kılmadan önce bir kaç tane yaş hurma ile iftar ederdi. Eğer yaş hurma bulunmazsa kuru hurma ile iftar ederdi. Eğer kuru hurma da yoksa bir kaç yudum su içerdi."

(Ebu Davud, Savm, 21; Tirmizi, Savm, 10)

e- İftar Vaktinde Dua

Bir takım kimseler vardır ki, dualarına icabet edilir, elleri geriye boş olarak dönmez. İşte bunlardan birisi de iftar vaktinde ellerini Cenab-ı Allah'a açıp yalvaran insandır. Zira Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem): "Üç kişi vardır ki, bunların duaları reddolunmaz. Bunlar, oruçlunun iftar vaktindeki duası, adil olan imamın duası ve bir de mazlumun duasıdır." (Tirmizi, Deavat, 130) buyurmuşlardır. Efendimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem) iftar vaktinde okuduğu dua ise şöyledir: "Allah'ım; senin

rızan için oruç tuttum, senin rızıklarla orucumu açtım. Susuzluk gitti, damarlar ıslandı. İnşaaallah ecir ve sevap da sabit oldu." (Ebu Davud,

Savm, 22)

2. KÖTÜLÜKLERDEN UZAK DURMA

Oruçlu, kötülüklerin bütününe karşı kapılarını sonuna kadar kapatmalı, onlara geçit vermemelidir. Bunun için de şu hususlara dikkat etmelidir:

a- Gözü Muhafaza Etme

Göz, Allah'ın insana verdiği en kıymetli azalardan biridir. Görmesini, tefekkür etmesini, dış dünya ile olan alakasını sağlayan şey insanın gözüdür. Kafaya ve kalbe giden şeyler gözlerden süzülerek giderler. Adeta onların ilk kapısıdır göz. İnsan hususiyile de oruçlu olduğu zaman gözünü zehirli ok hükmünde olan haramlardan, kalbi meşgul edebilecek mâlâyani şeylerden muhafaza etmelidir. Allah Rasûlu:

"Harama bakma, lanetlenmiş şeytanın zehirli oklarından bir oktur. Kim Allah'tan korktuğu için onu terkederse, Allah (celle celâluhu) o kuluna kalbinde tatlılığını hissedebileceği bir iman ihsan eder." (Hakim, Müstedrek, 4/314) buyurarak gözle kazanılacak günahlara dikkatleri çekmiştir.

b- Dili Muhafaza Etme

Oruçlu kavga-gürültü çıkarmamalı, sövene mukabelede bulunmamalı, cahilâne tutum ve davranışlar içine girmemelidir.

Kendisine bu mevzuda her hangi bir sataşma olursa, oruçlu olduğunu, mukabele etmeyeceğini, bu mevzuda ona karışmayacağını söylemelidir. Zira Rasûlü Ekrem:

"Oruç, mür'min için bir kalkandır. Binaenaleyh sizden biriniz oruçlu iken, kötü şeyler konuşmasın, cahilâne hareket etmesin. Eğer bir kimse kendisine sövecek olur veya dövüşecek olursa 'Ben oruçluyum.' desin." (Buhari, Savm, 2; Müslim, Sıyam, 161) buyurmaktadır. Diğer bir hadislerinde, "Yalan konuşmayı, yalan sözlerle amel etmeyi terketmeyen kimsenin yemesini, içmesini terketmesine Allah'ın ihtiyacı yoktur." (Buhari, Savm, 8; Ebu Davud, Savm, 25) Başka bir yerde de şöyle buyururlar: "Nice oruç tutanlar vardır ki, orucundan susuzluk çekme ve açlıktan başka bir kazancı yoktur. Nice geceleyin kalkıp nafil ibadet yapanlar vardır ki, bu kalkmasından ötürü, uykusuzluktan başka bir kazancı yoktur." (İbn Mace, Sıyam 21)

c- Kulağı Muhafaza Etme

Allah'ın insanlara değerli bir emanet olarak verdiği kulağın da, yalan, gıybet, dedikodu gibi çirkin şeylere karşı kapalı tutulması, onların konuşulduğu yerlerden uzaklaşılması, mür'min için yapılması gerekli olan bir davranıştır. Çünkü konuşulması çirkin olan bir şeyin dinlenilmesi de o kadar çirkindir. Kur'an şu kudsî beyanıyla, yalan dinlemeyi, ona kulak kesilmeyi çok çirkin görmüştür: "Onlar devamlı

yalan dinler ve haram yerler." (Maide, 42)

d- Diğer Organları Muhafaza Etme

İnsanın, hususiyile de oruçlunun bütün azalarını günahlardan koruması ve bunları koruma adına adeta mayınlı bir tarlada geziyormuş gibi dikkatli olması gerekir. Kısacası o, elini, ayağını, başını, kulağını şeytandan gelecek oklara karşı, zirha sokmalı ve onlardan müteessir olmamaya çalışmalıdır.

3-KUR'ÂN OKUMA

Kur'an'ı hususiyile Ramazan ayında okumanın ayrı bir yeri vardır. Allah Rasulü (sallallahu aleyhi ve sellem) Ramazan'da her zamankinden daha fazla Kur'an'la meşgul olur, onu okur ve tefekkür ederdi. Zira Allah O'nu, bu ayda inzal etmişti. Ramazan'ın her gecesinde Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) Cibril-i Emin'le birlikte aralarında Kur'an talimi yaparlardı. Ve her Ramazanda baştan sona O'nu Cibril'e arzederdi. Vefat ettiği yılda da bu arz iki defa cereyan etmişti. İbn-i Abbas rivayet ettiği bir hadiste bunu ifade etmektedir:

"Allah Rasulü (sallallahu aleyhi ve sellem), insanların en cömerdi idi. Cömertliğinin doruğa ulaştığı zaman ise, Ramazanda Cibril ile karşılaştığı an idi. O, Ramazanın her gecesinde Cibril ile karşılaşır, Kur'an'ı aralarında mütalaa ederlerdi. Hz. Peygamber hayra karşı hızlı esen rüzgârdan çok atik idi."

Murat KAYA

MİS GİBİ

RAMAZAN

Sıcak hava, denizden esen rüzgârı da peşine katıp Eminönü camii'nden Zeyrek yokuşuna, oradan da Ayasofya Camii'ne doğru şehri seyran ediyordu. Şehir, şehrin ortasında Eminönü, Eminönü'nde bir durak; durakta da İsmail, bir bekçi gibi duruyor ve annesinin gelmesini bekliyordu. Beklerken de, gelen geçen insanların yüzlerinden mânâlar çıkarıp sicağı unutmaya çalışıyordu. "İşte, oruç şu nineyi hiç acıktırmamış gibi tebessüm ediyor. İşte şu gelen çocuk, öğleye kadar oruç tutmuş, ardından ödül olarak verilen parayla dondurma almış da



iyor. Dondurmayı yerken de ilk dondurmasını yer gibi sündürüyor, tadını çıkarıyor. Ya şu gölgedeki delikanlı... Hııı seni seni... Benden kaçıp kulübenin gölgesine mi saklanırsın... Aletacele kıldığın namazın tespihini çekiyorsun değil mi; ne o bakayım mırıl mırıl bir şeyler söylüyor dudakların... Heeeyt yüzükoyun yere yatmış kedi, sen de kaçamazsın gözümden. Kim bilir sen de oruçluları düşünmeden sigarasını içen adama içerliyor; yapma kardeş der gibi miyavlıyorsun. Haksız da sayılmazsın kedici... Ama, amaaa bir taraftan da az ileriye konan kuşu avlamak için pusuya yatıyorsun. Aman arabaya dikkat..."

Bu arada geçen arabanın korna sesi hem kediyi hem de kuşu ürkütüp kaçırmıştı. İsmail saatini kontrol ettikten sonra "Üzülme pisicik zaten iftara daha var. Bak ben de acıktım ama söyledim ya, iftara daha var." dedi.

İftara daha var, cümlesini bir daha tekrarladığında sözüne bir cevap geldi:

- Hayırdır, kiminle konuşuyorsun?

Annesi yanı başındaydı. Çömeldiği yerden kalktı ve pantolonunu temizlerken:

- Hah! Anne geldin mi? Ben de sıkıntıdan geleni gideni konuşturuyordum.

- Geleni gideni mi konuşturuyordun! Ah be evladım güneşte

fazla durma; bak neler de demeye başladın. Şurada bir abdest alıp gelene kadar sıcak mı çarptı ne!

- Yok be anacığım; ben sana daha sonra anlatırım. Şimdi dediğin türbeyi geç kalmadan bulalım da... Bak iftara da az kaldı. Ben iyice acıktım. Sonra buralarda açlıktan düşer kalırım; karışmam.

Bu sözden sonra İsmail, gülererek annesinin koluna girdi ve küçük bir çocuk gibi zıplaya zıplaya yürümeye başladı. Annesi de:

- Aman da aman benim minik kuzum; hele şu türbeyi bir bulalım. Onca yolu geldik; varsın olsun bu sefer de...

Annesi sözünü bitirmeden İsmail:

- Galiba burası; evet evet burası, dedi.

- Hay yaşa oğul! Hele girip dua edelim de ne yapacağımızı sonra düşünürüz.

Annesiyle birlikte binaların arasında sıkışıp kalmış türbeye doğru ilerlediler. Beyaz taşlarla örülüşü küçük bahçeyi geçip türbeye yaklaştılar. İsmail, annesine söz verdiği için türbeleri gezdiriyor, bundan da büyük haz alıyordu. Ancak kapıya yanaştıklarında kapının kilifli olduğunu fark ettiler. İsmail, kapının yanındaki giriş saatlerini gösteren kâğıda bakıp:

- Hay Allah, türbe kapalı. Ziyaret saati geçmiş.

Safiye Hanım bir şey söylemiyor, dua ediyordu. İsmail de duasını ettikten sonra saatine baktı; iftara on beş dakika kalmıştı. Annesine dönüp: "Anne iftar vaktine de az kaldı; bak türbe de kapalı. Haydi gidelim." diyecekti ki o sırada bahçe kapısından bir adam girdi. Bu adam türbedar olmalıydı. Türbedar, elindeki torbayı yere bırakıp kapısını açtı. İsmail'in gözü türbedarın torbasındaydı. Torbada birkaç ekmek, on kadar da yumurta vardı. Ekmek sadece görünmüyordu biraz da kokuyordu. Ya da İsmail öyle olduğunu düşünüyordu.

Türbedar, içeri girmiş ama kapıyı açık bırakmıştı. Biraz sonra açık kalan kapıdan dışarıya ekmek kokusunu unutturacak kadar yumurta kokusu gelmeye başlamıştı. İsmail, kokunun etkisiyle "Hey be mübarek, nasıl da koktu. Şu hale bak yahu; başka zaman yemek denilince pek rağbet edilmeyen yumurta, nasıl da kebabları geride bıraktı ve gelip burnumun dibinde dikildi durdu." diye söylendi. Çeri hızlı adımlarla giren adam beş altı dakika sonra tekrar kapıda görüldü ve:

- Kardeş, buyurun, dedi.

Kime seslendiğini başta anlamayan Safiye Hanım ve İsmail çevrelerine bakındıktan sonra bahçede kendilerinden başka kimsenin olmadığını hatırlayınca:

- Bize... Bize mi söylüyorsunuz? Biz dua edip çıkacaktık da.

- Tamam, yine dua edersiniz; bakın az sonra ezan da okunacak. Hele birkaç lokma bir şeyler atıştırın.

Safiye Hanım ve İsmail, bu tekliften sonra kapıdan içeriye girdiler. Çeri girdiklerinde gördükleri küçük iftar masası onları çok şaşırttı. Fokurdayan çaydanlığın sesi türbenin duvarlarında yankılanıyordu. Bir tarafta yeni yıkanmış domatesler, bir tarafta kesekôğdıyla birlikte konulmuş beyaz peynir ve zeytin, bir tarafta da tavada nar gibi kızarmış yumurta duruyordu.

Türbedar, ellerini havlusuyla kuruladıktan sonra masaya daha önce koyduğu bardaklara çay doldurdu. Ardından da kapıdan içeri çekinerek giren misafirlerine dönüp:

- Buyurun buyurun. Hocanın da eli kulağındadır... Bir şeyler hazırlamıştım; Allah ne verirse yeriz. Hem rüyamda da, "Kil misafirim gelecek, onları iyi ağırla." demişlerdi. Ne iyi ettiniz de geldiniz, dedi.

İsmail, türbedarın sözleri ve davranışlarındaki samimiyetten çok etkilenmişti. Bir süre sonra üzerindeki şaşkınlığı atıp iskemlelerden birine oturdu. Ezanın ardından İsmail, bir serçe ürkekliğiyle yemeğe başladı.

Akşam geceye dönerken İstanbul, İstanbul'da Eminönü, Eminönü'nde bir türbe ve türbede yaşananlar, serin bir ezan gibi geceye düşüyor, insanların içine huzur salıyordu.

ah o eskimeyen ramazanlar

Yüsrâ MESUDE

Senin için "Eskisi gibi değil artık, güzellikleri geçmişte kaldı." diyorlar. Geçmişten bugüne uzanan pek çok kişi hatıralarını yâd ediyor hüznle. Ne oruçlar eski oruç, ne iftarlar eski iftar, ne de teravihler eski teravih gibiymiş. Sen mazideki sen değilmışsin. Fotoğraflar ve hatıralar başka şeyler anlatıyor sanki. İnsanların içini bu güzelliklerden mahrum olma üzüntüsü kaplıyor. Geçen zamanla birlikte bir şeylerin değiştiği hakikat. Şehir değişiyor, mimari değişiyor, eğlenceler, mahalleler değişiyor. Ancak ben senin değiştiğine kani değilim ey Ramazan.

Şair diyor ki: "Ne yazık, bir şehrin şekli bir faninin kalbinden daha çabuk değişiyor." Sevgili Ramazan, bu nesil için sen; dedelerimiz, hatta babalarımız için olduğundan çok başka bir şeysin ama her şeye rağmen sen, bizlere ışıltılı geceleri, şehirleri duaya boyayan zamanları, sabrı, coşkuyu, toplu ibadet etme hazzını, benlikten

sıyrılmayı, doymaktan çok doymamayı sunuyorsun. Eskiden ahşap binalarda hazırlanırdı iftar sofraları, şimdi kargir apartmanların sofralarındasın sen. Eskiden ev sahibini bilmeden herhangi bir konak sofrasında leziz yemeklerle açabilirdi orucunu bir pir-i fani; şimdi ise ülkenin dört bir tarafından bir araya gelmiş talebeleri ağırılıyor cömert eller. Değişen sadece mekanlar, değişen sadece adetler. Sûretin değişti belki, ancak sîretin değil. Sen maziden müstakbele yürürken ruhunu da kendinle beraber getiriyorsun. Bu yüzden değişmedin sen. Aynısın, ön dört asır öncesinden bugüne kadar hissettirdiklerin de aynı.

Ne zaman sen yaklaşsan, kalbimde bir heyecan oluyor. Senin gelişinin arefesinde koşuşturmalar, temizlikler, hazırlıklar başlıyor. Davetler, ziyaretler, izzet ve ikramlar, evradu ezkarlar ve daha nice... Sen, uzun heyecan dolu pide kuyrukları, sen birbirine edilen dualar,

sen öyle sabır, sen öyle alınımızdaki seccade izi. Sen ki ruhumuzda tuttuğumuz ayna. Sen yılda bir kez olan, yekunu otuz gün süren sebep-i mağfiret. Sen ki gariple rin, biçarelerin ümit kapısı. Dilimize, kalbimize, ayağımıza, elimize giydirilen oruç. Sen niyet. Sen iftar. Sabırla coşan ruhumuz ve ezanın ardından sofraya buyur edildiğimizde erdiğimiz sükut, Mevla'ya ettiğimiz şükürsün. Sen aç kalırken doyma. Sen sahur aydınlığında yıkanma. Değiştiğini söyleseler de sen ne çok şeysin.

Ey mahyaların övgüsü, onbir ayın arzusu, sair aylarda ruhumuzda açılan gedikleri seninle tamir ediyoruz. O günlerde birbirimize ettiğimiz dualarla yanbaşıımızdaki dost ve akrabalarımızı tekrar hatırlıyoruz. Sen gelince dualarımız el ele tutuşup göklere uzanıyor. Küçükler, kendi oruçlarının büyüklerinkinden daha makbul olduğunu öğrenince oruçlarını babalarına satıyor. Davullar seni çalıyor, maniler seni söylüyor. Gecenin üçünde-dördünde evlerden yayılan ışıklar sokaklara taşıyor. Sen gelince nerde ve ne zaman olursa olsun şehirlere rahmet iniyor. Zenginler zenginliklerinden sıyrılıyor, fakirler fakirliklerini unutuyor. Şehirler bile birkaç yüzyılda bir çehresini değiştirirken senin çehren hiç değişmiyor.

Hüzne yer yok kalbimizde, Ramazan yine aynı Ramazan. Sen değişmeyeceksin asırlar geçse

de. Belki biz de çocuklarımıza, torunlarımıza "Ah, o eski Ramazanlar!" diyeceğiz ancak ümidim ve hayalim o ki, yüzyıllar sonra da Eyüp'te Hz. Halid'in türbesi yine mahşerî bir kalabalıkla dolacak. Sabah namazlarını Fatih camisinin avlusunun serinliği ve rahmetinde eda etmek için binlerce muhlis ruh bir araya gelecek. Kâbe'nin ve kıyametin provası yaşanacak adeta. Asırlar sonra da mahyalar dolu dolu, mânâ yüklü olacak. Sen gelirken biz iştiyak dolu kalplerle evlerimizin damının altında gecenin tam orta vaktinde seni karşılayacağız. Ellerimizi semaya yükseltip, şahdamarımızdan da yakın olana niyazlarımızı sunacağız. Bizi yaralayan, kıran, inciten masıvayı çıkarıp kalbimizden; "Rabbim arındır bizi gafletimizden." diyeceğiz. Kalbimizi Rahman'a teslim edip, "Allah'ım, içimi Ramazanla öyle bir serinlet ki, on bir ay boyunca gitmesin gölgesi üstümden." diye fıslıdayacağız teravihlerin ardından. Ve senin gölgen ezeli ve ebedi olarak asırlarca üstümüzde kalacak. Tıpkı on dört asırdır üstümüzde olduğu gibi. Senin varlığına şükrederken, bayramın ardından seni özleyecek kalplerimiz. Varsın değişti desinler senin için, asırlar geçse de, Mevla'ya en hoş gelen oruçlunun ağız kokusu tükenmedikçe sen hiç değişmeyeceksin sevgili Ramazan. İşte o zaman biz, "Ah o eski(meyen) Ramazanlar!" diye iç geçireceğiz.

Hayatın Her Alanında Oruç

NEFS

Oruçla insan, nefsin kendisine fıslıdamaya çalıştığı şeytanî vesveselerin önüne bir set çeker, onun zimamını kendi eline alır ve nefsini yönlendirmeye çalışır. Zira o yemeğe, kadına ve dünyaya karşı kapalı bir durumdadır. Böylelikle o, dünyadan gelecek baskılardan âzâde olarak, izzetli bir hayat tarzına sahip olur.



İslâm'ın beş esasından biri olan oruç, ibadetin, hayatın her karesinde yaşanması gerektiğini hatırlatır. Oruç bu özelliği ile, adeta ibadeti cami ve ev dışına çıkarmış olmaktadır...

SABIR

Orucun en büyük faydalarından biri de şüphesiz insanı sabra alıştırmasıdır. Tuttuğu oruçla insan, bir sabır eğitimi görmüş olur. Çünkü o, acıktığında yemez, susadığında su içmez, kendisine yapılan kötülükler karşısında "Ben oruçluyum." der ve sabreder.



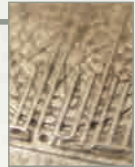
TAAAT

Allah aklımıza gelen bütün ihtiyaç ve noksanlıklardan, mukaddes ve uzaktır. Kul da oruç tutarken yemez, içmez, çoğu defa beşerî arzu ve istekleri unuttur. Her şey varken ve bir çok şeyi yapması mümkünken, bunların hepsini elinin tersiyle iter. Böylelikle de rahmet alemiyle rezonans olur ve o alemde gelen rahmet esintileri kalbinde karşılığını bulur.



TAKVA

Oruç, tutanın devamlı açlığı sebebiyle kendi varlığını hatırlayışı, acizliğini ve noksanlığını idrak edışıdir. Adeta oruç, Allah'ın varlığına geçiş için bir sıçrama zemini oluşturmaktadır.



DÜZENLİ YAŞAM

● Oruçlu mü'min, bir nizam ve intizam eğitimi yapar. Belirli vakitlerde yiyip, belirli vakitlerde kendini yeme-içmeden alıkoymas, namazlarına oruçlu olduğu zamanlarda daha da dikkat etmesi, bütün inananlarla aynı ânı bekleyip sahura kalkması, teravih namazını kılması vs. bunların hepsi, onu intizama ve disipline alıştıran ayrı ayrı vesilelerdir.



ALLAH RIZASI

● Bir yanda yemek arzusu, diğer tarafta Allah (cc) rızasının olduğu bir durumda oruç bu şekilde insanın iradesini kuvvetlendirir.



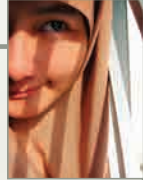
YARDIMLAŞMA

● Oruç, bütün bir hayatını en seçkin ve lüks yemeklerle devam ettiren, hayatında hiç aç-susuz kalmayan, açlığın sıkıntısını hiç hissetmeyen, hatta belki açlığın nasıl bir şey olduğunu bile bilmeyen zengine, zamanın belirli günlerinde onu aç-susuz bırakmak suretiyle bizzat yaşayarak açlığın ve susuzluğun ne mânâya geldiğini öğretir. Böylelikle zengin, fakirin durumunu anlar ve aç-susuz kalmanın insana ne kadar zor geldiğini idrak ederek muhtacın yardımına koşar.



İDEAL İNSAN

● Sıkıntılar karşısında zor duruma düşmemek, ümitsizliğe kapılmamak için oruç ibadeti, adeta bir intibak eğitimi yaptırıp vücudu yeme-içme gibi en zaruri ihtiyaçlara sabrettirecek başına ansızın gelecek olan bir takım sıkıntılara karşı hazırlanmış oluyor ki, bu hazırlıkla insan, dünyanın değişik sıkıntılılarına, zahmet ve külfetlerine daha kolay bir şekilde karşı koyabilir. Aynı zamanda oruç, sıkıntılar ve ızdıraplar karşısında, boynu eğilmeyen, kendine hakim olan, kendisine takdim edilen bir kısım sözler karşısında gerçek ve hak bildiği herhangi bir prensipten asla fedakarlık etmeyen mükemmel ve ideal insanlar topluluğu meydana getirir.



UNUTULAN BİR SÜNNET: İ'TİKÂF

Ramazan ayı denince akla gelen ilk ibadetlerden biri itikâftır. Günümüzde her ne kadar yaygın olarak uygulanmasa da bu ibadet, Efendimiz'in kuvvetli sünnetlerinden biridir. Bir ibadet olarak itikâf, "bir camide veya cami hükmünde olan bir yerde niyet etmiş olarak belli bir müddet beklemek" tir. İtikâfa girene "mu'tekif veya âkif" denilir. Erkekler, cemaatle beş vakit namaz kılınan cami içinde; kadınlar ise, evlerinde namaz için tahsis ettikleri bir odada itikafa girerler.

Resûlullah Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), Ramazan'ın son on gününü mescidde itikâfla geçirmiştir. Bu süre içerisinde O, ibadet için daha fazla vakit ayırır, Kur'an'la daha fazla meşgul olur ve dua ederdi. Kendisi böyle yaptığı gibi aile fertlerini de ibadet etmeleri için uyandırır. Peygamberimiz

bu uygulamayı, Medine'ye hicretinden itibaren ömrünün sonuna kadar devam ettirmiştir.

İmam Zühri der ki: "Acaba İnanlar itikâfı nasıl terk ediyorlar? Hâlbuki Resûlullah, bazı şeyleri yapar, terkederdi. İtikâfı ise vefatına kadar hiç terk etmedi".

Hz. Peygamber'in hanımları da, Efendimiz'in vefatından sonra, Ramazan'ın son on gününde evlerinde itikâfa girme âdetini uygulamaya devam etmişlerdir.

Ata b. Ebi Rabah itikâfa ilgili şöyle der: "İtikâfa giren kişi, ihtiyacından dolayı büyük bir zatın kapısında oturup, 'İhtiyacımı yerine getirmedikçe buradan ayrılıp gitmem diye yalvaran bir kimseye benzer ki, Allah Teâlâ'nın bir mabedine sokulmuş, 'Beni affetmedikçe buradan ayrılıp gitmem.' demektedir."

Hadislerde Bayram Kutlamaları

Ahmet KURUCAN

H z. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) Medine'ye hicret ettiğinde, Medinelilerin cahiliyeden kalma âdetleri üzere iki günü bayram olarak kutladıklarını gördü. Bunun üzerine "Allah sizin için o iki günü daha hayırlı iki güne, Kurban ve Ramazan bayramlarıyla değiştirmiştir." buyurdu.

Allah Resûlü "Arefe günü, kurban günü ve teşrik günleri biz Müslümanların bayramıdır. Bu günler yeme ve içme günleridir." buyurmuştur. Bu sebeple Ramazan Bayramının ilk günü, Kurban Bayramının da dört günü oruç tutmak Hanefilere göre tahrimen mekruh, Şafîî ve Hanbelîlere göre haram kabul edilmiştir. Mâlikîler ise Kurban Bayramının dördüncü günü oruç tutmanın mekruh, diğer günler haram olduğu görüşünü savunmuşlardır.

Müslümanlar bayrama, bayram namazını kılmakla girerler. Bu hususta Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), "Bugünümüzde yapacağımız ilk şey namaz kılmaktır." buyurmuştur. Namaz kılmakla başlanan bu bayram günlerinin, gecelerinin Allah ile irtibat adına ihya edil-

mesi ise ayrı bir önem taşımaktadır. Allah Resûlü, "Kim sevabını Allah'tan ümit ederek Ramazan ve Kurban bayramının gecelerini ibadetle ihya ederse, kalplerin öldüğü gün onun kalbi ölmeyecektir." buyurmuştur. "Kalplerin öldüğü gün" hakkında hadis şarihleri farklı görüşler beyan etmişlerdir. Bazıları, "Günah işlemekle kalpler ölür, gecelerini ihya edenlerin ise kalbi ölmez demişler.", bazıları da bu kişilerin akıbetlerinin iyi olup, imanla ahirete gidecekleri şeklinde yorumlamışlardır.

Bayram günlerinde İslâmî çerçevede içinde kalmak şartıyla eğlenilmesi, bazı oyunlar oynanması caizdir. Bu konuda şu hadis-i şerifler bize ışık tutmaktadır. Hz. Aîşe Validemiz anlatıyor; "Bir bayram gününde iki küçük kız çocuğu Buas Harbinde Ensar'ın birbirlerine söyledikleri şarkıları söylüyorlardı. Bu kız çocukları şarkıcı değillerdi. Hz. Ebû Bekir yanıma girdi ve 'Şu bayram gününde, Allah Resûlü'nün evinde (bu) şeytanın mizmarı da neyin nesi?' dedi. Bunun üzerine Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) 'Bırak onları, her milletin bir bayramı

vardır, bu da bizim bayramımızdır.' buyurdu."

Yine bir başka bayram gününde cereyan eden olayı Hz. Aişe Validemiz şöyle anlatıyor: "Bir bayram günü Habeşliler mescidde oynuyorlardı kılıçkalkan. Bana 'bakmak istiyor musun?' dedi. 'Evet' deyince, benim onları görmem için bana yardımcı oldu. Ben bakmaktan vazgeçinceye kadar, ayakta durdu."

Ayrıca Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) bayramlarda huzursuzluk çıkma endişesi ile kılıç ve benzeri silahların taşınmasını yasaklamıştır. Bu konuda İbni

Abbas'dan gelen rivayet şöyledir: "Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) düşman karşısında olmadıkları müddetçe İslâm ülkelerinde silâh taşımayı yasaklar."

Bu rivayetlerin ötesinde Hz. Peygamber zamanında bayram kutlamaları ile ilgili daha fazla kaynaklarımızda bilgi bulunmamaktadır. Daha sonraki dönemlerde İslâmî esaslara ters olmamak kaydıyla, her yöre kendi örf, âdet ve geleneklerini de dikkate alarak, kutlama törenleri, bayram şenlikleri düzenlemişlerdir. Bu uygulamalar nesilden nesle ilaveler ve eksiltmelerle günümüze kadar gelmiştir.



KUR'ÂN'I DUYAN BİR KALBİN İLHAMLARI...

- ✓ Allahu Teâlâ, nasıl gözümüz, kulağımız ve kalbimiz olur?
- ✓ "Nefislerinizi öldürün!" ayeti bize ne anlatıyor?
- ✓ Kur'ân'ın edebiyata ve şairlere bakışı nasıldır?
- ✓ Allah'ın, insanların mallarını ve canlarını satın alması ne anlama geliyor?



Kur'ân'a bakışta yeni açılımlar, sızıntılar ve pırıltılar...

M. Fethullah Gülen Hocaefendi'nin bu eseriyle,

Kurân surelerinin günümüze bakan yönlerini fark edecek.

orjinal değerlendirmeler ışığında Yüce Kitabımızı daha iyi anlayacaksınız.

RAMAZAN

İfak Mevsimi

Zekâtı verilen mal, Allah'ın teminatı altında ve Resûlü'nün müjdeleriyle, eksilme değil bilakis artma durumundadır: Zaten, yaşanmış ve yaşanmakta olan birçok hâdise de bunun açık delilidir.



Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) sadaka ve zekâtın mali eksiltmediği bilakis artmasına sebep olduğu üzerinde ısrarla durmuştur: "Sadaka (zekât), maldan hiçbirşey noksanlaştırmaz." Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) bu ifadesinden, Allah'ın mala bereket vermesi neticesinde, görünüşteki noksanlaşmanın, bu bere-

ketle giderilmesi anlaşılabilir gibi; getirdiği sevap cihetiyle, az fedakârlıkla çok sevap kazandırması da anlaşılabilir.

Zekâtın hem Hakk'a hem de halka karşı bir te'minât unsuru olduğunu Muhib-i Sadık olan Efendimiz'den (sallallahu aleyhi ve sellem) öğrenmekteyiz: "Mallarınızı zekâtla koruyun, hastalarınızı sadaka ile

tedavi edin, belalara karşı duâlarla hazırlıklı olun.”

Yani fakirin eli ve dili zekâtla başkalarına zarar veremez hale gelecek ve siz, başkaldırmaya müheyya bir sınıfın önünü, hem de daha onun aklına kötü duygular gelip taht kurmadan evvel izale etmiş; malınızı, sağlam kalelerin, yüksek surların koruması altına almış ve onu emniyete, güvene kavuşturmuş olacaksınız.

“İfak et ki, infaka mazhar olasın.” diyen Allah Resulü (sallallahu aleyhi ve sellem), sadakanın, Allah tarafından artırılacağını da şu ifadeleriyle anlatmaktadır: “En temizinden -ki Allah en temizini kabul eder- veren birisinin sadakasını Rahman olan Allah alır. Bu bir hurma bile olsa, Rahman’ın elinde öyle bereketlenir ki, Uhud’dan daha büyük olur. Aynen sizden biriniz, tayını veya deve yavrusunu besleyip büyüttüğü gibi, Allah da (celle celâluhü) sizin sadakalarınızı öyle geliştirir.”

İbn Abbas’ın ifadesiyle, bilhas- sa Ramazan ayında O, önüne kattığı her şeyi sürükleyip götüren bir rüzgar gibi cömert kesilirdi. Yani, elinde-avucunda kalan en son şeyleri de dağıtıverirdi. Bu bir ruh ve irade meselesiydi. O, kendi için yaşamaz, hep ayyar için yaşardı. Sürekli başkalarının mutluluğunu düşünmekten ömrü boyu kendini düşünmeye fırsat bulamamıştı. Zaten, insanları mesud görmek kadar, O’nu mesud edecek bir başka zevk de yoktu. Diğergamlığında, en son

sırayı da kendi hanesi, kendi yakınları teşkil ediyordu. Yani, O, ewela, kendisine uzak olanlardan başlayıp ilgisini, alâkasını bezlediyor, en sonunda sıra kendi yakınlarına geliyordu. Ganimet mi taksim edilecek, Bedir ve Uhud’da bulunup şehid düşenlerin ailelerine öncelik tanınıyordu. Ve sık sık, kendi hanesindekilere: “Ben onlara vermeden size hiçbir şey veremem.” diyordu.

Görüldüğü gibi zekâtı verilen mal, Allah’ın teminatı altında ve Resûl’ünün müjdeleriyle, eksilme değil bilakis artma durumundadır: Zaten, yaşanmış ve yaşanmakta olan birçok hâdise de bunun açık delilidir.



HADİSLERLE ORUÇ

Yusuf TOKATLI

■ *Sahura kalkın, zira sahur yemeğinde bereket vardır.” (Buhari, Savm 20; Müslim, Siyam 45;)*

■ *“Allah şöyle buyurdu: “Ademoğlunun her ameli kendi içindir. Yalnız oruç müstesna. Onun mükâfatını ben veririm. Zira yemesini ve nefsâni arzularını, sırf benim için terk ediyor. Oruçlu için iki sevinç ânı vardır: Biri iftar ettiği, diğeri de Allah’a kavuştuğu vakittir. Oruçlunun ağzının kokusu, Allah katında misk kokusundan daha hoştur. (Buhari, Savm 2; Müslim, Siyam 152)*

■ *“Herşeyin zekâtı vardır. Cesedin zekâtı da oruç tutmaktır. Oruç tutmak sabrın yarısıdır.” (İbni Mâce, Siyam 44)*

■ *Ebu Umame (ra) şöyle diyor: “Rasûlullah’a yapmam gerekli bir amel söylemesini istedim. O da ‘Oruç tut. Zira onun dengi yoktur.’ dedi. Ben yine tekrar ederek aynı şey sordum. O, ‘Oruç tut, zira onun dengi yoktur. Ben üçüncü kez yine sordum. O aynen şöyle buyurdu: ‘Oruç tut, zira onun dengi yoktur.’ (Nesâi, Siyam 43)*

■ *“Allah katında oruç kadar sevaplı bir ibadet yoktur.” (Nesâi, Siyam 43)*





■ "Oruç, nefsinin çektiği yiyecek ve içeceklerden kimi alıkoyarsa, Cenab-ı Hak ona cennet meyvelerinden yediriş, cennet ırmaklarından içirir." (Kenzü'l-Ummal, 3/328)

■ "Cennette Reyân denilen bir kapı vardır ki oradan sadece oruç tutanlar girebilir." (İbni Mace, Siyam 1)

■ "Oruç tutan helalinden rızkını temin ettiği zaman ahirette hesaba çekilmez." (Kenzü'l-Ummal, 3/328)

■ "Oruç tutanın uykusu ibadet, susması ise tesbih sayılır. Vıllık ve ibadetlerine kat kat ecir verilir. Duası Allah tarafından kabul edilip günahları affedilir." (Kenzü'l-Ummal, 3/327)

■ "Ey gençler topluluğu! Herhangi biriniz evlenmeye güç yetirebiliyorsa evlensin. Zira bu (evlenme), gözü (haramlardan) koruyucu, ferici günahlara karşı koruyucudur. Kim de evlenmeye muktedir değilse, o da oruç tutsun. Zira oruç, onun için bir kalkandır." (Buhari, Savm 10; Ebu Davud, Nikah 1)

■ "Oruç sabrın, temizlik de imanının yarısıdır." (Tirmizi, Daavât, 85; İbni Mâce, Siyam, 44)

■ "Kim oruçlu iken yalan konuşmaktan ve kötü hareketlerden vazgeçmezse bilsin ki Allah'ın onun yemeyi ve içmeyi bırakmasına ihtiyacı yoktur." (Buhari, Savm 8)

■ "Nice oruç tutanlar vardır ki, tuttıkları oruçtan yanlarında sadece çektikleri susuzluk kalır. Nice geceleri namaz kılan kimseler de vardır ki, kılmış oldukları gece namazından yanlarında sadece çektikleri uykusuzluk kalır." (Ahmed b. Hanbel, 2/441; Darimi, Rikak 12)

■ Hz. Ebu Zer'in rivayetine göre ise, Rasulullah şöyle buyurmuşlardır: "Ey Ebu Zer! Aydan üç gün oruç tuttuğun zaman 13, 14 ve 15. günlerinde tut." (Nesai, Siyam, 84; Ahmed B. Hanbel, 5/152.)

■ "Her kim Ramazan orucunu tutar da sonra buna Şewal ayından altı gün ilave ederse, bütün yılı oruçlu geçirmiş gibi olur." (Müslim, Siyam, 204; Tirmizi, Savm, 52)

■ "Sahurda bereket vardır. Bir yudum su içmek dahi olsa sakın onu terketmeyin. Zira Allah (celle celaluhu) ve melekler sahura kalkanlar için dua ederler." (Ahmed b. Hanbel, 3/12,32,44.)"

■ "İftarı acele yapıp, sahuru te'hir ettikleri müddetçe ümmetim hayır üzerindedir." (Ebu Davud, Savm, 21; Ahmed b. Hanbel, 2/450)

■ "İnsanlar iftarı acele yapmaya devam ettikleri sürece, hayır üzerindedirler." (Buhari, Savm, 45; Müslim, Sıyam 48)

■ "Rasûlullah (sas) namaz kılma-
dan önce bir kaç tane yaş hurma
ile iftar ederdi. Eğer yaş hurma
bulunmazsa kuru hurma ile iftar
ederdi. Eğer kuru hurma da yoksa
bir kaç yudum su içerdi." (Ebu Davud,
Savm, 21; Tirmizi, Savm, 10)

■ "Sizden biriniz oruçlu olduğun-
da hurma ile iftar etsin. Şayet hur-
ma bulamaz ise, su ile iftar etsin.
Zira su çok temizleyicidir." (Ebu Da-
vud, Savm, 21)

■ "Üç kişi vardır ki, bunların du-
aları reddolunmaz. Bunlar, oruç-
lunun iftar vaktindeki duası, adil
olan imamın duası ve bir de maz-
lumun duasıdır, (Tirmizi, Deavat, 130)

■ Efendimiz'in iftar vaktinde
okuduğu dualardan biri şöyledir:
"Allah'ım; senin rızan için oruç
tuttum, senin rızıkla orucumu
açtım. Susuzluk gitti, damarlar ıs-

landı. İnşallah ecir ve sevap da
sabit oldu." (Ebu Davud, Savm, 22.)

■ "Oruç, mü'min için bir kal-
kandır. Binaendaleyh sizden biriniz
oruçlu iken, kötü şeyler konuşma-
sın, cahilane hareket etmesin.
Eğer bir kimse kendisine sövecek
olur veya dövüşecek olursa 'Ben
oruçluyum.' desin." (Buhari, Savm, 2;
Müslim, Sıyam, 161)





Rahmet güneşî doğmuş mâh-i Ramazân'dır bu
Kerem-i Kerîm yağmış mâh-i Ramazân'dır bu

Âlem-i melekûtda bir şân-ı şerâfet var
Arş'î бүrümüş nûru mâh-i Ramazân'dır bu

Meydân-ı hidâyettir menzil-i seâdetdir
Bu ümmete devletdir mâh-i Ramazân'dır bu

Bir bak ki Hudâ neyler sâimleri seyreyler
Öftar sâatında Hak mâh-i Ramazân'dır bu

Gülzâr-ı hidâyettir dür-bâr-ı seâdetdir
Enhâr-ı kerâmetdir mâh-i Ramazân'dır bu

Memdûh-i  lâhi'dir mü'minler penâhidir
Şer-'i şerîf râhidir mâh-i Ramazân'dır bu

Rahmet nazarın dâim her gâhde alur sâim
Husûsî Ramazân'da mâh-i Ramazân'dır bu

Ezân-ı Muhammedî gör cemâl-i Ahmed'i
Bul rızâ-yı Ehad'i mâh-i Ramazân'dır bu

Cennetleri bezetmiş Rıdvân bizi gözetmiş
Fırdevs-i alâ içre mâh-i Ramazân'dır bu

Yetimleri şâd eyle fukarâyı yâd eyle
Âlemde bir ad eyle mâh-i Ramazân'dır bu

LUTFÎ nice nâdimdir bu ümmete hâdimdir
Rahmet ede Mevlâ'sı mâh-i Ramazân'dır bu

MUHAMMED LUTFÎ

Ramazan Folklorundan Otokritiğine

Ahmet Turan Alkan

i tiraf etmeli ki ramazan, çoğumuz için kendine mahsus geleneklerle örülmüş folklorik bir gösterge mânâsını taşıyor; radyo ve televizyon yayınlarında dinî muhtevanın ağırlık kazanmasından başlayarak, çarşı pazarda ramazana mahsus gıda maddelerinin boy göstermesi, özene bezene hazırlanan ve sair öğünlerden zengin ve gösterişli olmasına itina gösterilen iftar sofraları, sahur saatlerinde davulcuların sokak sokak gezmesi, minarelerin ışıkla süslenmesi, mahya şehrayinleri, iftarlık hediyelerin teati edilmesi, ramazanı vesile ederek kredi ve itibar gösterişi haline getirilen geniş kapsamlı iftar şöenleri, "oruç ayı"na mahsus gelenekler olarak sayılabilir. Dinî bir espriden hareket ederek birtakım gelenekler tesis etmenin, insanlık tecrübesi bakımından son derece tabîi olduğunu kabul etmeliyiz; hatta denilebilir ki büyük çoğunluklar için "dinî tecrübe", sa-

dece dinî bir esastan ilhamını alan birtakım geleneklerin yaşatılmasından ibarettir. Halbuki geleneklere hayat veren dinî espri, geleneğe muhtaç olmaksızın dahi mânâ bütünlüğüne sahip ve fonksiyonel bir fikirdir. Gelenek, dinî bir fikir veya espriyi kurumlaştırarak nesiller arasında tecrübe intikalini sağladığı için bir kıymet ifade eder; gelenek, sadece gelenek olduğu için değer taşımaz ve gelenek adına bir şeyler yaparken onun ana fikrini unutmak doğru değildir.

Orucun sadece günün ışımından gün batımına kadar aç kalmaktan ve nefse hoş gelen şeylere yaklaşmamaktan ibaret olmadığını herkes biliyor; bu hâliyle oruç pasif bir ibadet biçimi olarak görünür; oruçlu olmak için bir şey yapmak değil, yapmamak kâfi gibidir. Bu tarifte eksik kalan şey bir ibadet türü olarak orucu, sadece bir şeyler yapmamak şeklinde idrak etmekle yetinmeyip, onu bir davranış güzelliği ile açlandırmak,

oruç bilincini aktif hale getirmek ihtiyacıdır. Ramazan bu mânâda sadece sindirime yarayan uzuvlarımızı değil, zihnî melekelerimizi de yıllık bakım ve onarımdan geçirme ayı olarak kabul edilmelidir. Ramazan, inanan kişilerin kendini otokritiğe tabi tuttuğu, din telakki-sini yeniden gözden geçirdiği, bu telakkiyi ne derece davranış güzelliğine dönüştürebildiğini sınıadığı ve eksiklerini onardığı bir ay olarak değerlendirilirse, zannımca gerçek değerini bulacaktır.

Bir insanın kendini "dindar" veya "dinibütün" olarak kabul etmesi ve çevresinde bu sıfatla tanınmasının herkes tarafından hissedilebilir ve anlaşılabilir bir ölçüsü vardır; bir "din"e mensup olmak şuuru, o insanda en azından davranış ve huy güzelliği olarak aksetmelidir. Din, genel mânâda insanla Yarıdan arasındaki münasebetin ortak ismidir ve bu çerçevede şahsî bir şuurlanma halidir. Ne var ki bu idrak her şeyden önce yakın ve uzak çevre tarafından güzellikten bir eser olarak algılanmalıdır. Meseleyi daha özel bir çerçevede ele alırsak söyleyebiliriz ki dindar kişi, bu sıfatı bir iffihar vesilesi olarak kabul ediyorsa en azından çevresine güven verici, nazik ve terbiyeli bir insan görüntüsü vermek zorundadır. İmanın derecesi insanlar tarafından ölçülemez ise de bir dine mensup olmanın şuuru ölçülebilir bir keyfiyettir. Başkalarına zararı dokunan, güvenilmez, tehditkâr,

kaba, saygısız ve nezaketsiz kişileri, en azından taşıdıkları dindarlık sıfatına ihanet etmekle suçlayabiliriz.

Edebî lezzet beklenen bir yarıda vaaz üslubunun pek de hoş görünmediğini farkediyorum ama başta kendi nefsim olmak üzere orucun, üzerimizde bir davranış güzelliği şeklinde tecelli etmemesi beni ürkütüyor. Etrafına karşı kaba, tahammülsüz ve kırıcı davranan birinin "oruç asabiyeti" mazeretine sığınması asla kabul edilemez bir müdafaa tarzıdır. Yoğun trafikte birbirine küfreden, en basit nezaket kaidesine bile itaat etmeyi zayıflık sayan, ikide bir yere tükürmeyi oruçlulara has bir imtiyaz haline getiren, bile bile yalan söyleyen, ihtikâra tevessül eden bir insanın oruçlu olup olmaması doğrusu pek farketmiyor. Ramazan geleneklerini paylaşmak elbette büyük bir zevk, ama ramazanla birlikte gündelik hayatta iyiyi ve güzele doğru gözle görülür bir değişikliğe rastlamamak üzüntü verici. Davranış ve huy güzelliğine, nefsî otokritiğe yol açmayan oruçtan geriye sadece ramazan folkloru kalıyor; elbette o da güzel ama, tek başına ne değeri olabilir ki?

Tebessüme bile sadaka ödülü vaadeden bir değer ikliminde yaşıyoruz. Oruç hiç değilse, üzerimizde iğreti de olsa bir tebessüm halinde tecelli etmelidir; kim bilir belki böylece günün birinde tebessüm ve nezaketi şahsiyetin bir parçası haline getirmeyi başarabiliriz.



Ramazan'da Ne Yapılmaz?

Ahmet ÖZDEMİR

Ramazanda yemekleri, "Bu ayda her kim, bir oruçlu mümine iftar edecek bir şey verirse, yaptığı bu iş günahının bağışlanmasına ve cehennemden azad olmasına vesile olur." Peygamber sözüne gönülden iman etmiş olan ablalar, yengeler yapar.

Efendim, bu sorunun pek çok cevabı olabilir... Haddi zatında, bu sayfaya gelene kadar, hocalarımızın tavsiyelerini okuduğunuzu ve bu konuda hatırı sayılır bir bilgi sahibi olduğunuzu düşünüyorum.

Ama ben yine de bu soruyu sorup cevabını sizlerle paylaşmak istiyorum...



Ramazanda yapılmayacak şeylerden biri, akşam yemeği nöbetçiliğidir. Bu ifade, bir kısım okurlarda meseleyi kısmen aralasa da bir kısmında ise "Nasıl yani?" şaşkınlığında tezahür edebilir.

Öğrenci olanlar bilir... Daha doğrusu, öğrenciliği zamanında, birkaç arkadaş birlikte bir evde kalanlar. Mutfak kapısının salona bakan kısmında bir program göze çarpar. Beyaz bir kağıda elle yazılmış olan programın birinci satırı günlere, ikinci satırı ise isimlere ayrılmıştır. Hangi isim hangi gün ile çıkışıyorsa, o isim o gün nöbetçidir. Ama Ramazanda bu program geçersizdir. Çünkü, otuz ramazan davetlidir ev sâkinleri.

Kâhinden sonra tatlı bir heyecan başlar. Bir yandan ütülen pan-tolonlar, gömlekler diğer yandan "Abi, uzak mı gideceğimiz yer?", "Abi çocukları var mıydı, hediye alsak?" soruları..

Akşama yakın, ayakkabıların boyanması ve sık sık kontrol edilen saatlerden sonra, "Haydi arkadaşlar çıkıyoruz." komutuyla yola düşülür. Genelde, dördüncü sınıfta okuyan abinin elindeki kâğıtta yazılı adres takip edilerek, çekingen ve bir o kadar da heyecanlı adımlarla sokaklar geçilir. Kâğıtta yazan isimle kapısının üstündeki ismin çıktığı bir apartmanın zili kontrol edilir ve "Tamam burası." denir.

Merdivenler çıkılmaya başlan-
dığı anda, her misafirin gönüllü ve
heyecanlı karşılayıcısı olan çocuk-
ların sesleri duyulmaya başlanır.
Şite bu sırada, karşılayanların mı
heyecanı fazladır yoksa karşıla-
nanların mı bilinmez...

Hoş geldiniz, zor oldu mu evi
bulmanız soruları arasında eve
adım atılır.. Bu sırada, "Siz girin ho-
cam, biz alınız içeri ayakkabıları."
sözü mutlaka söylenir.

Gelirken marketten alınmış
olan meyveler ve çocuklar için ali-
nan çikolatalar ev sahibine verilir.
Ev sahibi de, onları evin büyük oğ-
luna teslim ettikten sonra tek tek ve
uzun uzun sarılır. Bu manzarayla
ilk defa karşılaşan; birbirlerine abi
kardeş gibi, baba oğul gibi sarı-
lan bu insanların birbirlerini ilk defa
görmelerini anlayamaz.

Vanilya, kakao kokuları ara-
sında, üzerinde sarmalar, sala-
talar ve hurmanın olduğu masa
bulunan odaya geçilir. Bu sırada
ev sahibi, gençlere, "Hocam is-
terseniz hemen oturalım, sofrada
beklemek daha sevaptır." der. Abi
göz ucuyla arkadaşlarına bakar
ve en uçtan başlayarak masaya
oturur.

Ezana daha vardır. Memleket-
ler sorulur. Ev sahibi ile gelen misa-
firlerden birinin aynı memleketten
olması gecenin neşeli geçmesine
sebeplenecek zevaklardan biridir.
Hemşehri öğrenci muhtemelen

o akşam, şaka ve espriler altında
hayatında unutamayacağı bir ik-
ram görür, bir tabak pilavla kalka-
maz, bir tane daha en etlisinden
tekrar konur önüne... Ekmeği de
fazla yememelidir zira daha çok
yemek vardır, yemeğe yer kalmaz
sonra.

Akşam ezanı okunur... Bitimin-
de herkes sessizce ellerini kaldırı
dua eder. Ev sahibi, hurma taba-
ğını tek tek uzatır gençlere. Bu sı-
rada mutfakla oda arasında elçilik
yapan evin küçük oğlu, babasına
"önce namazı kılmak isteyip iste-
mediklerini" sorar; "Namazı kılalım
değil mi hocam?" der baba...
"Yemekten sonra zor olur". "Tabi
abi!", der gençlerin sözcüsü... Ve
sonra arkadaşlarına bakar, "Biz
gelirken abdestli gelmiştik abi, ha-
zırız." der...

Namazı uzun ısrarlar neticesin-
de son sınıfa giden abi kıdırır. Tes-
bihat yapılır, dua edilir, seccadeler
toplanır ve evin büyük oğlu çorba
kâseleriyle içeri girer...

"Ramazanda nöbetçilik yapı-
lmaz." demiştik, çünkü ramazanda
yemekleri, "Bu ayda her kim, bir
oruçlu mümine iftar edecek bir
şey verirse, yaptığı bu iş günahının
bağışlanmasına ve cehennem-
den azad olmasına vesile olur."
Peygamber sözüne gönülden
iman etmiş olan ablalar, yengeler
yapar.